

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

13. De piis illis qui passim afferuntur affectibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

Audaciæ verò quasi flabrum est ira, quam & fortitudinis cotem dixere nonnulli: est enim excalescentia quædam efferuescentis animi contra id quod molestum est, & de quo vel vindictam sumere vult vel exigere pœnam: itaque ad indignationem animus incitatur rei indignitate cõsiderata, indeque demerita, vel iniuria sibi vel alteri illata pœnas iustas reposcit, quantoque vel grauius malum inflatum fuit, vel iustiores pœnæ possunt intentari, tanto potest acrius & sanctius ira concitari. Vt quid enim plurimis, sceleratissimis, grauissimis peccatis non commouebor? non mihi irascat? non diuinæ iniurias pœnis voluntarijs vlciscar, expiabo, diuinumque mihi numen propitiare conabor? Vt quid non irascat in illos, qui vel Sanctos olim persecuti sunt, vel etiamnum minoris faciunt? Vt quid non eorum exemplo exardescam in id omne, quod diuinæ gloriæ promouendæ, quod exercendæ virtuti, quod perfectiõni acquirendæ repugnat?

Sic ergo ira, sic affectus ceteri excitantur. Ad Sanctorum verò gesta propius accedendo, trifariam nobis illos inferere possumus. Primò, Sanctorum affectus quasi intuendo quales in illis existerint, vt quo amore, quo desiderio huius illiusue virtutis flagrarent, quantis animis obnitentia omnia perfringerent. Secundò, personam eorum affectusque subeundo, ira vt non iam iactent, sed id ipsum in nobis experiri ac sentire videamur, ipsique nos in alienam transmutati personam paupertatis & virtutis ipsorum in nobis quasi in ipsis documenta capiamus: hinc enim nos exuimus, induimus alium, neque iam nostris sed alienis motibus & affectibus regimur. Tertio denique ad nos ipsos aperte palamque deuoluimur, vt ex aliorum comparatione & norma quæ debeat nostrorum morum & affectuum conformatio esse iudicemus; hinc valet ratiocinatio, hinc iudicium quo censemus ex aliorum exemplis quantum possit in nos redundare, quantum deriuare valeamus, quid illorum imitatione amare, quid odisse, quid persequi, quid fugere, quid sperare, quid timere, vnde lætari vel gaudere, quid audere, quid à nobis amoliri conueniat.

C A P V T XIII.

De alijs pijs affectibus qui passim afferuntur.

Hl quidem, quos diximus, affectus videtur, ij esse omnes qui in volutate esse possunt, & ex eorũ intellecta natura atque cõditione, fiet vt illorũ excitatio, cõseruatio, moderatio, reſtrictio sit magis in promptu. Alij qui passim proferuntur affectus non nisi vel virtutũ actus, vel affectuũ modi, vel mixti sunt è pluribus.

2. 1. q. 180.
n. 3.

Ita admiratio, vt ab illa inchoemus, quamquã nullum ordinẽ certum præfigit, est, inquã, admiratio, iuxta D. Thom. diuũque Damascenum, *timor is quædam species consequens apprehensionẽ alicuius rei, excedentis nostram facultatem.* ita ille. Quod vt paulò falius, & ad vsum nostrum magis accommodatè dicamus, ab intellectu

lectu oritur, & variè afficit voluntatem, vtrunque seu in bonis, seu in malis valens plurimum, & diuissimè detinens: eius enim proprium est, vt attonitum & defixum in vnus rei intuitu animum teneat, quia contemplatur aliquid quod communem modum excedit, & cuius causas, rationes, & modum non satis capiens, penitus intuetur, dumque intueno deprehendit nihil de mirabilitate decedere, seque nondum rei magnitudinem capere, iterum intueri, iterum ignorationem suam depellere aggreditur; sed neque sic intueno satiatur, & numquam videndo expletur, quia sibi numquam satisfacit, cum nequaquam eius quam pertractat rei magnitudinem ad plenum & perspicuè euoluit, sibi que etiamnum scrutanda plura superesse videt. Itaque mouetur admiratio ex animaduersa cuiuscumque rei immodica quadam exsuperantia, quæ præter opinionem & supra quàm intelligimus cogitationis nostræ vim percellit, eamque vario affectu complecti, possumusque non solum ea mirari quæ ad nos pertinent, & in nos redundât, (de quibus maximè loquitur D. Thomas) quæque timorem vel reuerentiam pariunt: sed & alia multa & variè miramur, facta scilicet, vel facienda, rationem, modum, personam, pulcritudinè, fœditatem, bonitatem, malitiam, tarditatem, obstinationem, quoduis vitium, virtutem quamuis, omneque id quod à vulgari mediocritate discedit: imò verò paruitatem ipsam, paupertatem, penuriam mirari possum, quod nimium quantum parua sit atque indiga. Habet autem id fermè adiunctum; vt agnoscamus, id quod miramur maius esse, quàm pro nostrarum virium modulo, ita vt vel vix illud intelligere possimus, vel à nobis eiusmodi aliquid fieri non posse credamus, vel ab altero fieri potuisse vix putemus: sunt enim quæ non rei ipsius, sed adiuncti, vt fortè celeritatis causa miramur.

Ceterum cum vbi que pro re nata, admirationem concitare consuevit, quædam tamè huic maximè sunt apta: Primò quidem infinitæ Dei summi, semperque quantumcumque intellexeris inexhaustæ perfectiones, bonitas, sapiëntia, iustitia, prouidentia, potentia, & reliquæ. Secundò, Dei Domini ac Redemptoris nostri Iesu Christi bonitas, amor, maiestas, incarnationis, natiuitatis, vitæ, & actionum omnium, passionis, resurrectionis, gloriæ, omniumque quæ ad ipsum spectant contemplatio. Tertio, beatissimæ Mariæ & amabilissimæ Virginis Mariæ priuilegia, perfectio & gloria. Quarto, sanctorum Angelorum fida custodia, & in homines multiplex cura, naturæque perfectio. Quintò, Sanctorum nobilissima, in carne fragili, de truculentissimo hoste trophæa reportata. Sextò, totius huius mundi, rerumque inter se apta connexio, ordinata conuersio, perpetuæque serie continuata conseruatio. Hinc etiam in rebus singulis in suos fines omnia conuenientissimè digesta mireris, aer vt spiretur, aqua vt fluat, lapides vt subsidant, asinus vt oneribus, bos vt laboribus, equus vt cursui inseruiat. Sed & pulcritudo rerum è conuenientia plurimum, & actionum decorum, ex harmoniæ miro quodam modo prouenit: itaque

& convenientiam rerum & decorum miramur obseruatum. Septimò, in rebus ijs quæ ab hominibus fiunt, consilia, solertia, rationes cur hoc potius quàm illud adhibitum sit, quàm inexpectatò, quàm directò, vel etiam ex obliquo ad finem aptatum sit. Octauò, virtutum, vitiorum, ceterarumque vel habitatum, vel debilitatum, profectuum defectuumque modum, copiam, facilitatem, variasque circumstantias miramur. Sunt denique, quos non mediocriter miramur, inopinati rerum exitus, & inter sese pugnantium, in vnum denique consonans conspiransque concordia, vt quòd humilitas gloriam, tristitia lætitiã, profusio deiectioneque constantiam, honorem infamia, mors ipsa vitam parit.

Iam verò quoties se alijs affectibus iungit admiratio, eos non paruis incrementis auget, vehementerque confirmat, vt amorem, desiderium, odium, detestationem: cum autem ijs in rebus versatur quæ à nobis possunt effici, si non languemus animo, ardentius inflammamur, & ad imitanda quæ stupemus incendimur.

Solet autem exclamationem sibi comitem adiungere, quæ non est nisi quidam sensum suum sibi obijciendi modus, ad maiorem excitationem cõparatus, cuiusmodi est & interrogatio. Has autem frequenter vsurpare, maximeque in ijs, & nondum feruore concepto expedit, vt sic detenta & excitata mens, non tantopere alienis cogitationibus incursetur: etenim in eiusdem rei cogitatione, nõ æquè tamè afficior, si menti obijcio, Magnus est & bonus Deus: atque si hoc modo, O quàm magnus, quàm bonus est Deus! vel, Nõne bonus, nõne magnus est Deus? Nec verò in solis verbis, sed in eo quod per verba sentitur, est ea ita varietas. Verùm non est hoc tantummodo quando miramur, sed in omni quæ obuerferetur cogitatione seruandum; eam enim vel planè, negando, aut affirmando; vel figuratè, exclamando vel interrogando efformare possum.

Actio gratiarum ad gratitudinem spectat, agnoscitque quanta, quàm multa, quàm præclara, in nos, & vilissimos, & immeritos, imò mala multa meritos, diuina sint beneficia. Hinc autem in diuinas laudes, tum nobis ipsis erumpendum est, tum alijs quoque, imò & quidquid vsipiam rerum est, excitandi ad eius laudationem sunt, inde verò nos & nostra omnia in ipsius honorem offerimus: ex quo frequenter oritur vt in resignationem prolabamur.

Resignatio, vt vocat, seu quali traditio, & sui suarumque rerum omnium in voluntatem diuinam cessio, affectus est & voluntas sæpè frequentanda, hominè dignissima Deoque gratissima; per hanc enim, omnem nostri à nobis curam abijcimus, Deique Domini nostri prouidentia acquiescentes, & bonitate confisi, nec optamus prospera, nec aduersa formidamus, vitæ & mortis, temporis, æternitatisque securi, id in votis habemus vnũ, vt sancta eius voluntas, & sancta decreta fiant. Quare in hac vna voluntate, multarum pariter virtutum vim conglobari necesse est; quippe hinc videas omnino obnoxie summitti animos, & obedientissimè ad quæcumque maxima, durissima, diuturnissima, sine detractione, nullaque

que obmurmuratione esse promissimos, sui ipsius & rerū quantumuis dilectarum amorem ablegari, Deum vnum præcipua & singulari caritate eousq; diligi, vt præ illius vna volūtatē, quidquid ceterorū est floccipendas, ideoque tantum etiā de ipsius diuina bonitate speres, certus vt sis nihil tibi abs eo euenturum vquam, quod nō sit in maius tuum bonū commodumq; cessurum, si modò (quod & vis & optas) ipsius te voluntati sanctissimæ humillimè subiugare pergis.

Formido tamē diuinorum iudiciorum sæpè vtiliter menti nostræ adhibetur exterrēdæ, vt se ipsa accuratius exentiat, & intra humilitatis modum contineat, propter seueritatem iudicij in quo latebit nihil, nihil etiā minutissimum inultum abibit, in quo de omiſſis quoque ratio exigeretur, & ab illo exigeretur cuius maiestas ferri vix poterit, potestati verò numquā in æternum subducere te poteris. Sed & alio intellectu dicuntur pauenda diuina iudicia, hoc est consilia, & casuum plurimorum, maximeq; gratiarum, ac internarum motionum dispēſatio, cuius maxima cū sit varietas, & occultissima ratio, hæremus, admiramur, ac subinde horrore vehementi concutimur, vt in sanctissimo viro Bernardo hom. 23. in Cant. legere est. Itaque ex D. Gregorij consilio & verbis, *superna consilia de aliorum vocatione, aliorū verò repulsione temerè discutere nō præsumamus, iniustum esse non posse scientes, quod placuit iusto.* Consilium, quod ait D. August. *Deo tribuimus, nobis obedientiam tenemus.* Est autē in his multæ mirationis, cum spe & timore occasio, præclarissimæ & nobilissimæ resignationi, & humanorum iudiciorum refutationi cōiuncta, dum iuxta Saluijanum contemulamur, *nequaquam iniustum posse dici, in quo diuinum esse iudiciū non possumus denegare, quia summa iustitia est voluntas Dei: neque ideo iniustum est quod diuinitas agit, quia capere vim diuine iustitiæ homo non valet. Sicut enim plus est Deus quā omnis humana ratio, sic plus videri nobis debet quā ratio, quod à Deo cuncta agi cognoscimus.* Mentisq; nostræ aciem in eo sancti Apostoli figimus, *O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quā incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius!* Ceterum hæc omnia timoris, & variè mixta esse satis clarum est.

23. Moral.
c. 13. vel 18.
Ep. 49. q. 2.

Lib. 1. de
prouid. c.
13.

Rom. II.

Detestatio peccati nominatim quoque ac frequentius adhibenda est, & ex illa nostri quoque, & concupiscentiæ nostræ odium deriuandum, indeque penitentia amor, & suscipiendarum corporis afflictationum desiderium incitandum. Sed hæc vel odij, vel amoris, vel iræ sunt.

Commiseratio, quam significantius nostri compassionem vocant, non aliud est quā doloris sensus ex alieno malo quasi si noster esset, perceptus: tantoque laudabilior est, quanto iustiore ratione suscipitur. quod qua ratione fiat, docent quicumque de Iesu Christi Domini nostri passione meditata scribunt: possuntque nullo negotio ad Sanctorum labores expendendos traduci: perpendendo, quis ille qui tot aduersis exercetur? tot dura perpetitur? Et, quæ illa, quantaque sunt? A quibus illa? à Deo amicissimo, à se, ab aliis, &c. Cur, quo fructu, quomodo? Quæ semel animaduersa faci-

lè obseruantur, & ad nostros vsus, nostri per singula comparatione deducuntur.

Abnegatio propriæ voluntatis, est resignationis modus quidam, adiuncto quodam quasi odio, eius in voluntate nostra proprietatis, quæ illam à Deo separat & abducit: vnde fit vt à nobis ipsis quodammodo alieni esse cupiamus, Deoque, summo Domino nostro nos totos mancipio dare: itaque propensionibus desiderijsque nostris obstitimus, neque maiorum tantum, sed & æqualium, & minorum desideria nostris præferre gaudemus: sed & vbiicumque possumus, cupiditates quas nõ explere sine peccato licet, sedulo vigilanterque comprimimus.

Desiderio mortificationis permouemur Primò ad abneganda, & à nobis remouenda quæ sensui grata sunt, etiamsi sint licita, vt in cantu, sermone, aspectu, somno, cibo, potu. Secundò, ad ea exercenda, vel vsurpanda quæ ad sensum molesta sunt, vt ieiunia, disciplina, cilicia, humicubationes, & eiusmodi. Tertio, ad ea exoptanda, alacriterque subeunda quæ honoris cupiditati repugnant, vel animi quietem interturbant, vt tentationes, res aduersæ, iniuriæ, contumeliæ, infamia, calumnia. Oritur autem mortificationis desiderium ab exemplo Sanctorum, ex amore virtutis, desiderioque subijcendi omnia rationi, cui cum repugnent sensus, & nimia honoris appetentia, hinc odium in hos, & conatus eos mortificandi, hoc est impetum eorum sic infringendi, vt ne rebellare rationi valeant.

Contemptus rerum omnium huius vitæ, à temporarijs & perituris ad æternam, in cælum, in Deum vniuersum amorem transfert, cum quodam infimorum odio.

Imitatio sanè non est nisi exprimentarum in seipso virtutum, quas in alio animaduertimus, desiderium. De qua latius libro sequenti.

Desiderium perfectionis non est in sola virtute quouis modo comparanda, sed etiam quod in quavis virtute celsissimum est ambit.

Non est etiam nisi certæ rei desideratio, quæ cælestium rerum desiderium, & gloriæ cælestis passim commendatur.

Zelus verò siue animarum, siue honoris diuini, incitat ad multa, ad ardua, aliorum causa subeunda, indignationem in ea quæ efficiunt commouet, industriam suam omnem, ipsamque ad eò vitam in tam fructuosâ procuratione operat ponere. Vnde videas non esse nisi quemdam Dei & propter Deum animarum amorem delicatum, qui nihil quàm minimùm aduersans ferat, seque & sua omnia eiusmodi dilectioni posthabeat.

Hæc fernè sunt quæ nobis expeditius, & propè semper præstò esse debent, vt quouis ad meditandum obiecto argumento, in eam affectum seu motuum varietatem voluntatem nostram flectere ac versare valeamus; quam in rem non inutilem, Deo dante, synopsis extremo huic tractatui subiungam.